

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LIDT OPLYSNINGER OM
KARANTÆNE-ANSTALTEN
PAA
KYHOLM

SAMLEDE AF

C. J. S.

1910

KØBENHAVN 1910

J. COHENS BOKTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

LIDT OPLYSNINGER OM

KARANTÆNE-ANSTALTEN

PAA

KYHOLM

SAMLEDE AF

C. J. S.

KØBENHAVN 1910

J. COHEN& BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

TRYKFEJL

- Side 5. Anmærkning 4, læs: Quarantainen og Contumazen kaldtes af Beboerne for „De Syges Side“, Practicaen for „De Sundes Side“.
- „ 10. Linie 3: hvorved er en for Naturen, læs: *af* Naturen.
-

Af Samsø Folkeblad $\frac{3}{4}$ & $\frac{2}{5}$ 1909
& Kallundborg Dagblad $\frac{20}{4}$ & $\frac{2}{5}$ 1909.

Karantæneanstalten paa Kyholm, 1831—1859.

Ved *Fredrik Poulsen*. 1909.

I.

Det er i disse Dage 50 Aar siden, Karantæneanstalten paa Kyholm blev nedlagt — den 1. April 1859 — og derved afsluttet en Periode i Øens Historie, som ligger os saa nær inde paa Livet, at mange af Læserne endnu kan huske, hvorledes Anlægget saa ud, og erindre mange af de ved Karantænen ansatte Personer.

Det var ikke første Gang, at Staten tog Kyholm i Brug; to Gange tidligere havde Øen gjort Tjeneste for det Offentlige. — Da Pesten 1709—11 truede Landet og særlig hærgede Helsingør og København, tjente Kyholm til Karantænestation for Jylland, og der blev opført et „Pesthus“, der kunde huse de mistænkte Søfolk.

Hundrede Aar senere lagde Staten atter Beslag paa Holmen, og „Kyholms Fæstning“ blev bygget 1801¹⁾ og fik en Kommandant samt stærk Indkvartering af Soldater, særlig fynske Regimenter, hvilket vedvarede indtil Freden 1814. Sytten Aar senere tog Staten for tredje Gang Kyholm i Besiddelse og anlagde en Karantæneanstalt her, og det er om dette Etablissements Virksomhed, 1831—59, at jeg her skal meddele nogle faa Oplysninger.

¹⁾ Paa Kyholm oprettedes 1801 Danmarks Karantæneetablisement, om hvilket Kirkebøgerne meddele, at Almuen forrettede Arbejdet og led meget. (Samsø og dens Befolkning. G. Schleisner).

Den danske Regering opkrævede som bekendt fra gammel Tid en vis Afgift af alle de Skibe, der sejlede gennem Øresund, og til Gengæld for „Sundtolden“ havde den overfor de fremmede Nationer forpligtet sig til at have en Karantænestation. I Aaret 1831²⁾ lod Staten anlægge en saadan paa Kyholm; til Arbejdets Udførelse knyttedes en stor Del Folk fra Samsø, og der meldes i Tingbogen, at Birkedommer Bay har udmeldt Mænd „til at bedømme Værdien af de Sengklæder, som Gaardmændene paa Samsø skal levere til Brug for det Mandskab, som her fra Øen *udkommanderes* til Arbejde ved Karantæne-Indretningen paa Kyholm“. Ved kgl. Reskript af Juledag 1831 blev det bestemt, at den paa Kyholm anlagte Karantænestation, „der træder i Virksomhed ved Skibsfartens Aabning i det kommende Foraar“, skal være Landets eneste, og de to andre nedlægges. Grev Danneberg fik for Afsavnet af Kyholm ved kgl. Resolution tillagt 100 Rdlr. Sølv aarlig i Godtgørelse, uanset, at den nuværende Greve har tilbudt at renoncere paa nogen Godtgørelse, „i Anledning af hvilket Tilbud der iøvrigt bliver at tilkendegive ham Hs. Majestæts allerhøjeste Tilfredshed“. Fra Foraaret 1832³⁾ gik saa Livet sin daglige Gang paa Kyholm, hvor de opførte Bygninger dannede en hel lille By, hvis røde Teglstenstage saas paa lang Afstand. Skibene havde i Kyholms-Sund en fortræffelig Sommerhavn, der kunde modtage selv meget dybtgaaende; om Vinteren var den derimod ikke aldeles sikker for Drivis, hvorfor de da maatte gaa til Langøre, hvor der

2) 1831 rejste Premierløjtnant Tegner og Justitsraad, Hofbygmester Koch til Kyholm for at undersøge Forholdene. Anstalten byggedes allerede 1831 og var færdig til at tages i Brug Foraaret 1832. Overslaget lød paa 107,697 Rbd. 29 Sk. Sedler og Sølv mønt. Koch fik for Karantæneanstaltens Bygning, Rejseudgifter hertil og til Christiansø 2000 Rbd.

3) 7. Juni 1832 besøgte Kong Frederik den 6te Kyholm, paa Rejsen fra Kallundborg til Aarhus med Dampskibet Kiel. Han opholdt sig kun 1 Time paa Øen. (Dansk Stats Tidende 1832). 20. Juli 1832 ankom det første Skib „Vrouw Cathrina“ af Veendam, paa Rejse fra Duncerque til Østersøen, undervejs var 2 Mand døde, sandsynligvis af Cholera. (Aarhus Stiftstidende).

var en Skibsbro, samt Pakhuse og Toldsted. Paa Kyholm var der opført et Fyr og ansat Lodser, saa intet manglede. Selve Karantæneanstalten var inddelt i 3 Hoveddele:⁴⁾ „Quarantainen“ — „Contumazen“ — „Practicaen“, der indbyrdes var adskilte ved 10 Fod høje Stakitter. I „Quarantainen“, som indtog den største Plads, var der opført 5 store Pakhuse,⁵⁾ der tilsammen paa en Gang kunde modtage til Rensning 20 Skibsladninger paa 60 Com.-Læster, eller ialt 1200 Com.-Læster. Endvidere en Bolig for Lægen og Karantænemesteren, et Lazareth, et Logerhus for Personer, der for egen Regning ønskede Værelser, et Marketenteri, en Kaserne for Betjente og Arbejdsfolk, en Stald til 4 Heste, en Smedje, et Sprøjtehus m. m. Endelig fandtes i denne Afdeling ogsaa Kirkegaarden, som jeg formoder er den samme Begravelsesplads, der var i Brug under Krigen 1801—14, og hvori der allerede den Gang — efter „Samsø Feltpastorats Ministerialbog“, der er havnet i Holmens Kirkes Arkiv i København, da Kyholms Fæstning stod under Søetaten — blev jordet 60 unge Soldater af den paa Øen liggende Garnison, flest Fynboer, enkelte Jyder og et Par norske Marinesoldater. Tilsammen med de i Karantænetiden, 1832—59, begravede Personer, er det altsaa ikke saa faa Mennesker, der har fundet deres sidste Hvilested paa Kyholms Kirkegaard, og jeg forstaaer saa godt de Klager, der af og til er fremført over, at Grevens Stude, som om Sommeren græsser paa Øen, bryder ind gennem Hegnet og ned-tramper Gravene.

„Contumazen“ indtog kun en lille Del af Pladsen, og her var ogsaa kun én Bygning beregnet for Rekonvalescenter, der havde gennemgaaet Karantænen, men endnu ikke kunde slippes af Syne. „Practicaen“⁶⁾ laa udenfor Gitterværket og indeholdt Kommandantboligen, Kaserne for Gar-

⁴⁾ Quarantainen og Contumazen kaldtes af Øens Beboere for „De Syges Side“ og „De Sundes Side“. *Practicaen*

⁵⁾ Hvert Pakhus var 62 Alen langt og 14 Alen dybt. Alle 5 Pakhuse vare nøjagtig ens og havde højt Tag i 2 Etager.

⁶⁾ Mellem „Quarantainen“ og „Practicaen“ et 10 Fod højt Stakit med 16 Fod Mellemrum.

nisonen, Bolig for en Marketender og forskellige andre Betjente, samt 4 Lodser. Bagude laa Fyret⁷⁾ med Udkig. Alle disse Bygninger var temmelig anseelige, nogle paa 2 Etager og alle med røde Tegltage;⁸⁾ men Anstalten var med sin store Betjening ogsaa meget dyr at drive, og der hævede sig ofte Røster for at nedlægge den igen. I Halvtredserne var der paa Rigsdagen stadig Misfornøjelse med den, men da den var nøje knyttet til Sundtolden, var den jo ikke saadan at slippe af med, men enkelte Besparelser indførtes ved at reducere dens Betjening. Først i Samlingen 1857, da Sundtolden den 14. Marts d. Aar var bleven ophævet mod et Vederlag af 70 Millioner Kroner, tog Angrebene rigtig Fart, og der ytres i Folketinget: „at da nu Sundtolden er hævet, og vi ikke mere har med den at bestille, skulde det synes rimeligt, at vi kom af med denne uhensigtsmæssige og meget dyre Indretning paa Kyholm“.

Saa sang Kyholms Karantæne paa sit sidste Vers, og ved et Cirkulære fra Justitsministeriet af 28de Februar 1859 bestemtes dens Nedlæggelse til den 1ste April 1859, og der meddeltes, at Danmark har sluttet den Overenskomst med Sverrig-Norge, at Skibene herefter skal gaa til Kænsø ved Gøteborg for at udstaa Karantæne i den derværende Anstalt. Saa begyndte Opbruddet, og der blev i Sommerens Løb holdt Auktion paa Kyholm, den 20. Juni 1859 og følgende Dage over Inventariet, ca. 1700 Numre, bestaaende af Møbler, Sengetøj, Vogne, Værktøj, en fortrinlig Brandsprøjte m. m. m. og den 1. Juli og følgende Dage over det Etablissementet tilhørende 25 Bygninger, der tilsammen ere brandforsikrede for 80,000 Rdlr. Bygningerne er alle Bindingsværk med Tegltage. Endvidere sælges 57 Kakkellovne, Bolværker, Stakitter og Plankeværker m. m. m.; thi der skulde gøres rent Bord og ryddes op til Grunden. — Kirkegaarden samt nogle Træer og Blomster i „Kommandantens Have“,

7) Fyret var et roterende Lampefy, 56 Fod højt og viste sit fulde Lys, i enhver Retning, 3 Gange hvert Minut.

8) Alle Bygninger vare strøgne gule, Kommandant Boligen beklædt med Træ og var graamalet. Alle Bygningerne solgtes for i Alt 5539 Rbd. 2 Sk.

er nu de eneste synlige Tegn paa det Liv, der rørte sig her gennem 28 Aar, men hvem véd, om Kyholm ikke en skønne Dag vaagner op igen og bliver et af de mange smaa Hjul i Livets store Maskineri; thi der er intet Nyt under Solen, og Historien gentager sig selv Gang paa Gang.

II.

Kyholm havde 1834: 80 Indbyggere, — 1840: 98 Indbyggere, deraf 58 Mænd og 40 Kvinder, og endelig 1855: 40 Indbyggere. Honoratiores bestod af Kommandanten og Karantænelægen; men foruden dem var der Karantænemester, Marketender, Lodser, Underofficerer og Menige, en broget Blanding, der ofte gav Anledning til Splid og Kævl,⁹⁾ saa Kommandanten maatte paakalde Birkedommerens Assistance, og „Kyholm Arrest“ fik Indkvartering. Det daglige Liv og de huslige Forhold minder en Del om Livet i Nyboder i København.

Af Kommandanter har der ialt været 3; de var tillige *Overlodser* for Kyholms og Langøres Distrikter. Den første var: (1832—1840) *Caspar Frederik Kruuse*, f. 1800, d. 1861, Premierløjtnant i Marinen, fik ved sin Ansættelse her Kaptejn-løjtnants Karakter, men afskedigedes 1840, hvorefter han levede som Navigationslærer i Aalborg. Den anden var: (1840—1847) *Johan Peter Schumacher*, f. 1795, d. 1869, Kaptejn-løjtnant i Marinen; 1847 udnævntes han til Indrulleringschef og Overlods i Holsten med Bopæl i Altona, hvor han virkede, indtil Krigen 1864 fordrev ham og han kort efter tog sin Afsked, som han fik som Kommandør i Marinen. Den 6te Oktober 1852 var han bleven R. af Dbg. og

⁹⁾ En Dag i Foraaret 1842 nægtede alle Soldater at adlyde Kommandant Schumachers Ordre, fortrød det imidlertid Dagen efter, da Schumacher var meget afholdt og en human og retfærdig Chef. Paa Schumachers Forlangende blev der derfor ikke foretaget Videre i Sagen.

døde i København 24de Juni 1869 og blev begravet paa Gentofte Kirkegaard. Hans Efterfølger paa Kyholm var: (1847—1860) *Johan Christian Krüger*, f. 1801, d. 1872, Kaptejn-løjtnant i Marinen. Ved Anstaltens Nedlæggelse fik han sin Afsked fra 1ste April 1860 at regne og udnævntes samtidig til Generalkrigskommissær, hvorefter han tog Bopæl paa Frederiksberg og henlevede Resten af sit Liv der.¹⁰⁾

Som Karantænelæger har der ogsaa været 3 Mænd paa Kyholm. Den første: (1832—1851) *Jørgen Peter Jørgensen*, f. 1801, d. 1863. Han virkede efter sin Afrejse fra Kyholm som praktiserende Læge i Fyllested ved Middelfart til sin Død. (1851—1853) *Martin Julius Gjølring*, f. 1810, d. 1857. Han var Skibslæge i Marinen og i Krigen 49—50 Overskibslæge, blev 28de Oktober 1849 R. af Dbg. Fra Kyholm kom han til Christiansø som Garnisonslæge, men døde allerede 4 Aar efter. (1853—1857) *Peter Christian Lund*, f. 1814, d. 1891. Han havde efter sin Embedseksamen praktiseret forskellige Steder, Nibe, Marstal og Svaneke, fra hvilket sidste Sted han kom til Kyholm. Da Karantæneanstalten i 1855 indskrænkedes betydeligt, gik det ogsaa ud over Lægen, men Lund staar dog anført som knyttet til den indtil 1857, dog var han allerede 1854 fraflyttet Øen og havde taget Bopæl i Onsbjerg paa Samsø, hvor han virkede som praktiserende Læge til sin Død den 3dje November 1891. Lund har indlagt sig stor Fortjeneste ved sin Virksomhed paa Samsø, men en overhaandtagende Døvhed var ham til megen Gene. Den 25de August 1859 blev han udnævnt til Distriktslæge paa Anholt, men resignerede og blev paa Samsø, hvis Beboere i et Antal af 169 „af Bondestanden, Handels- og Haandværkerstanden“ indgav en Ansøgning til Kongen, hvori de bad ham om at opfylde et blandt Samsingerne almindeligt Ønske, nemlig at udnævne deres praktiserende Læge, P. Chr. Lund, til Distriktslæge paa Samsø, hvilket Embede var ledigt efter gamle Mousteds Afsked.

¹⁰⁾ Kommandant Krügers Døtre vare meget dygtige i Svømning, som den Gang dyrkedes meget lidt af Damer, og svømmede endogsaa fra Kyholm til Lindholm.

Lund fik ikke Embedet, thi kort efter udnævntes N. P. Aalborg; men af Beboerne modtog han mange Beviser paa Agtelse og Hengivenhed, saaledes paa sin Fødselsdag 25de Oktober 1861 et smukt Taffeluhr og et Sølvbæger med Inskription. Da han 1873 havde virket paa Kyholm og Samsø i 20 Aar, blev der til hans Ære afholdt et Festmaal paa Bøgebjerg, hvor der overraktes ham en Pengesum til en Rekreationsrejse, som han senere foretog og gæstede Sverige.

„Bibliothek for Læger“ 1892 omtaler hans Død og skriver bl. a. . . . „I 1865 anstillede han paa sit eget spæde Barn, en Søn, Peter, en eksperimental patologisk Undersørgelsesrække om Ernæring med Mælk fra tuberkuløst Kvæg, som han offentliggjorde i „Hospitalstidende“, og herefter fulgte en Diskussion med Veterinæren, Professor H. C. Tscherning i samme Tidende. Lund viste sig herved paa et tidligt Tidspunkt, der iøvrigt faldt sammen med Willemins og andre Forsøg med Tuberkulinindpodning paa Dyr, at have Forstaaelse af den Betydning, Kvægets Tuberkulose kan have for Sygdommens Udbredelse i Folket, og foreslog en almindelig Undersørgelse af Landets Kvægbestand paa Tuberkulose. Ogsaa i andre Henseender var han en Mand med originale Anskuelser og større Overblik end de fleste og i ethvert Fald en bedre Skæbne værd end de fattige og fortrykte Kaar, hvormed han kæmpede en stor Del af sit Liv.“

„Samsø Avis“ hædrede hans Minde 6te November 1891, og han fyldte sikkert ogsaa sin Plads som den bedste af alle de paa Samsø værende Læger lige fra den først kendte, gamle Zakarias Danielsen Hop i 1683 til den sidst ankomne, Carl Barnow, i 1901.

Af det paa Kyholm ansatte store Antal af Betjente i forskellige Stillinger, vil man paa Samsø sikkert endnu erindre Navne som: *Brighel, Fuur, Grønbech, Hull, Kierulff, Schou* og *Pinckfoss*, samt Karantænemester *Mortensen*.

Kyholm.

Københavnsposten 1837.

Fredag 20. Oktbr. Nr. 290.

Bemeldte Kyholm er en liden Ø, eller Holm, beliggende isoleret omtrent $\frac{1}{4}$ Mil fra Samsø, og indeholder ca. 60 Tdr. Land g. M., hvorved er en for Naturen dannet sikker, god Havn for store og mindre Skibe. Paa denne Holm blev i Aaret 1801, eller 1802, etableret en Militairpost (hvoraf endnu findes Spor af Volde og Grave)¹¹⁾ under en Major som Commandant, hvilket Etablissement vedvarede indtil Fredsslutningen 1814, da det kort derefter blev ophævet, Commandantboligen og Casernen solgte og nedbrudte og Holmen igen underlagt Samsø. For 6 Aar siden, da Cholera herskede i flere Stater, blev Holmen overladt af Samsø Ejer til Regjeringen, som har ladet opføre og indrette hensigtsmæssige Quarantaineanstalter paa samme, nemlig en med Pallisader og Stakitter forsynet Landgangsbro, hvor Skibsførerne kunne lande og aflevere Skibsdokumenter,¹²⁾ uden at komme i nær Berøring med Holmens Beboere, en anden udi Søen bygget og med Sten opfyldt stor Losningsbro, ved hvilken Skibene kan losse og lade, undtagen naar de ere meget

¹¹⁾ Voldene og Gravene ere endnu godt bevarede, særligt Anlægget paa Øens højeste Punkt ved Nordsiden. 1909.

¹²⁾ Skibsførerne modtoges paa Broen i et lille Aflukke (Parloir) af Parloirbetjenten (Tolk), til hvem de afleverede Papirerne. For ikke at smitte blev man derpaa desinficeret i en saakaldet Rygestue, det kaldtes at blive røget.

store: da skeer det ved store dertil indrettede Pramme; 5 store Pakhuse, hver paa 26 Fag, hvor de mistænkte eller giftbefængte Varer blive indlagte, for at renses; Commandantens og Landofficerernes Boliger, Lægens, Regnskabsførerens, 3 Spiseværter og Quarantinebetjentenes dito, alle meget fuldkommen indrettede; Garnisons Vagthus m. m.; i en af Bygningerne, Sygestuen kaldet med 10 Værelser for Cholerapatienter, i hvert Værelse er 4 Senge med Dækkener og Alt hvad som udfordres til de Syges Behandling; en anden Bygning indeholder 8—9 Værelser, til Logi for mistænkte Skibscaptainer og andre Personer, en stor Bygning til Reconvalescenter, indhegnet med høje, 2 Rækker dobbelte Pallisader, et Par Favne imellem hver Række, for at kunne hindre al Berørelse eller Samkvem med de Sunde, der ej heller kan finde Sted, da militaire Skildvagter blive posterede i Nærheden. I den ene Ende af fornævnte Sygestue er i et Værelse et meget skønt og smagfuldt Capel indrettet for Holmens Beboere, hvori Gudstjeneste holdes hver Torsdag,¹³⁾ der udføres af 2 af Samsøe Præster. Ikke langt derfra er en isoleret indhegnet Begravelsesplads, som blot udmærket sig ved et sortmalet Trækors,¹⁴⁾ hvorpaa er anbragt de af Digteren *Pram* i hans *Stærkodder* anførte skjønne Strofer:

O venlige Grav i Din Skygge boer Fred,
Din tavse Indvaaner af Sorgen ej ved.

Et Fyrtaarn med Blinkfyr er anbragt til Vejledning for de Søfarende. —

Det hele Etablissement, med alle sine nye teglhængte Bygninger afgiver et yndigt og imponerende Syn, fra hvil-

¹³⁾ Senere var der kun Gudstjeneste en eller to Gange om Maanedn.

¹⁴⁾ Korset stod ved Stendiget, ligefor Indgangen (en Gitterlaage), det var meget stort og saas paa Afstand. Enderne vare udskaarne i 3 Buer. Foroven var malet et hvidt Dødningshoved, paa hver Arm hvide Knokler overkors.

Begravelsespladsen, som ligger højt, sees tydeligt endnu, som en af Stendiger indhegnet Firkant.

ken Kant man end kommer dertil og gjør mere Indtryk ved Beskuelse end det lader sig beskrive. Hele Holmens Befolkning, bestaaende af Commandanten (som er Søofficer), en Landofficer med nogle og tyve Mand undergivne Militaire, Lægen, Regnskabsføreren, Spiseværter, Quarantainebetjente og flere Underordnede, udgjør med Familie (thi de fleste, undtagen de simple Militaire ere gifte) omtrent 100 Personer. Det Hele viser, at det er anlagt efter en velordnet og fast Plan. En lille Havn for mindre Baade er anbragt ved den store Landingsbro. — Uagtet Indretningen ej for Tiden afbenyttes, er dog Alt i en ypperlig Orden og kan til enhver Tid sættes i Activitet. (Hempels Avis).

Militær Detachementet var af 3die jydsk Infanteri Regiment.

Kyholm hørte i gejstlig Henseende til Onsbjerg Sogn (Samsø).

Kyholm Karantæneanstalt har underlagt skiftende Bestyrelser: 1804—48 Karantænedirektionen. 1848 (en Tid) Handelsministeriet. 1848—52 Finansministeriet. 1852 f. f. Justitsministeriet (1 Kontor).

Enkelte Oplysninger om Kyholm kunne findes i
Indkomne Breve og Indstillinger til Admiralitets og Com-
misariats Collegium..... Rigsarkivet, Kjøbenhavn.

Den kongelige Quarantaine Directions Forestillinger
Rigsarkivet, Kjøbenhavn.

Samsøs Auktions Protokoller og Kataloger
Landsarkivet, Kjøbenhavn.

Folketællings Listerne over Kyholm fra 1834 findes i Rigsarkivet, Kjøbenhavn (Holbæk Amt).

Det kgl. Bibliotek ejer

Anvisning til at anløbe Havnene ved Kyholm og Langøre med Beskrivelse af Karantænen paa Kyholm (Søkortarkivet 1832). Til denne Bog hører et Kort med Planer af hele Øen og alle Bygningerne samt 2 udmærkede Afbildninger af samtlige Bygninger, set i Panorama fra 2 forskellige Sider. I Bogen Forklaring over hele Anlægget.

Samme Kort og Bog findes ogsaa i Søkortarkivet.

Af *Anvisning paa at anløbe Havnene ved Kyholm og Langøre o. s. v.*

Forklaring til Kortet.

No. 1. Plan af Øen, udvisende Bygningernes Beliggenhed, samt Distribution af hele Anlægget.

No. 2. Plan af Bygningerne med disses Indretning.

No. 3-4. Prospector af Anlægget, tagne fra Ankerpladsen i Kyholm Sund.

Øen er at ansee som delt i 3 Hoveddele, nemlig:

- I. Quarantainen,
- II. Contumazen og
- II. Practicaen.

Skillerummet imellem Quarantainen og Contumazen *b* samt imellem Contumazen og Practicaen *a* bestaaer af 10 Fod høje Stakitter; imellem Quarantainen og Practicaen, bestaaer det derimod af et dobbelt Stakit *c* af samme Højde og med 16 Fods Mellemrum.

Quarantainen indeholder følgende Bygninger:

A A A A A. 5 Pakhuse, i hvert af hvilke findes 8 Afdelinger, der kunne rumme 240 Commerce Læster, endskjøndt de 4 nederste Afdelinger i hvert Pakhus have dobbelte Reol, Afdelinger til at sprede og ryge Varer paa.

Alle 5 Pakhuse kunne saaledes paa eengang modtage til Rendsning, 20 Skibsladninger paa 60 Commerce Læster.

B Lazareth med Sygestuer, Badstue, Rygestuer, Værelser for Opvarterne o. s. v.

C Vaaning for Quarantainemesteren og Lægen, med Laboratorium og Apothek.

D Logeer Huus for Personer, der for egen Regning ønske Værelser.

E Caserne for Quarantainebetjenter og Arbejdsfolk.

F Marquetenderie med Bolig for Marquetender og Familie, og Spisestue for Betjente og Arbejdsfolk.

G Stald for 4 Heste; indeholder tillige Sprøite og Brand-Redskaber, Vaskerhus, Rullestue, Forraadskammer og Karle Kammer.

H Smedie.

I Indviet Begravelsessed.

K Baadehavn.

L Lösningsbro 140 Fod lang, 30 Fod bred, med 13 Fod Vand ved den ydre Ende.

Contumazen indeholder ikkun een Bygning deelt tilligemed den omgivende Plads i 2 Dele, nemlig

M for Reconvalescenter og

N den egentlige Contumaz; her findes Badstue og Rygekamre, og Hensigten af denne Afdeling er at forskaane de, som efter længere Quarantaine endnu ej kunne tilstaaes fri Practica,¹⁵⁾ for at komme i Berørelse med Nyankomne i Quarantainen.

Practicaen indeholder

O Commandant Bolig.

P Vagt og Caserne for Garnisonen, Underofficerer og Gemene.

Q Bolig for 1 Land Officer, 1 Parloir Betjent og 4 Lodser.

R Marquetenderie med Bolig for Marquetender med Familie og Spisestue for Besætningen og det øvrige i Practicaen værende Mandskab.

S Udhus til Commandantboligen, Magazin og Sprøjtehus.

TT Brændeskure.

U Quarantaine Broe.

V 2 Parloirer.

X Rygehus for Parloir Betjenten.

Y Udkik med Havnefyrr.

ZZ 5 Brønde, den ene ved en Dam.

dd Plankeværker.

ee Stakitter.

ff Materialskure.

¹⁵⁾ Sundhedspas.

1910

Kyholms Quarantaine Anstalt

1832.

Pacht & Crone's Illustrations Etabl.

Admiralgade 28, leverer i udmærket Gjengivelse:

Kortet med Bygningernes Planer $47\frac{1}{2} \times 52\frac{1}{2}$ ctm. á **4** Kr.

De 2 Panoramaer (paa et Ark) $22\frac{1}{2} \times 57\frac{1}{2}$ ctm. „ **3** Kr.